

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 5. Guairanii transmirationem continuant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Charitas & humilitas.

In Deum fiducia.

CAPUT IV.
Francisci à Valle mors.

Egregium casti adolescentis facinus.

Sidonia Ducis famuli caritas.

Francisci à Valle vocatio ad Societatem.
Levia furta castigata.

Ab Rocho Gonsalvius laudatur.

Morales miserabilis exitus.

CAPUT V.
Guairanii transmigratio- nem continuant.

pugnaret, nunquam adduci potuerit, ut tantisper iussa dissimularet: sed falce in messe relicta in Tucumaniam statim concesserit. Caritatem ejus & animi demissionem satis commendaverit, si dixerit Petrum Oniatum, Paraquariæ Provincialem, scripto testatum fuisse, nullum se nec in Hispania, nec in Peruvia, aut caritate excellentiorem, aut animi demissione præstantiorem ipso Lorençanâ cognovisset. Cordubæ Rectorem agens ex exhausto dolio & pro vacuo derelicto mel promere iussit, eo successu, ut ordinariis numerosi Collegii usus sufficeret, donec aliud dolium è Paraquariâ mitteretur: quo in penum illato, vetus fluere desit. Multas res priusquam evenirent, cælitus nosse creditus est. Guairaniæ oppida, multò antequam destruerentur ab Mamalucis, aliquando destructum iri pronuntiavit.

Post Lorençanam elatus ibidem est Franciscus à Valle, cujus non parva laus fuit in Evangelio per Paranam promulgando. Is tenuibus admodum parentibus in Lusitaniâ natus, olim ab Ducis Sidoniæ œconomus hero suo iussus amatorias litteras pellici deferre, maluit opulento servitio depelli & egere, quàm lenonem agere. Quod factum tanti æstimavit unus è Ducis famulatio, ut aulâ expulsum, quotidiano dimenso inter eum partito, tandiu operam litteris navantem aluerit, quousque in scholasticorum convictum ejusdem commendatione famuli admitteretur, & interjecto tempore San-Lucaris Verramedani parœchiæ, favore Ducis, cum sexcentorum aureorum censu præficeretur. Traditâ alteri suæ Ecclesiæ curâ, Jurisprudentiæ operam daturus, Salmanticam concedens, anno ætatis trigésimo-quarto Societatem JESU ambivit, & primo ambita obtinuit. Narrabat ipse, cum in tyrocinio Villagarciano degeret, quòd mensæ nostræ mediocritati nondum assuesset, aded se fame vexari solitum fuisse, ut subinde panem è penu suffuraretur, clam comedendum; sed, ut fit, clandestinâ illâ comestione longè se cruciatum magis, quàm si famem tolerasset; conscientiam facti, quamvis in levi materiâ, ejus animum crudeliter lancinante: nec utriusque malo prius inventum remedium, quàm Rectori se patefaceret. Post tyrocinium, septem annis per varia Castellæ loca utiliter excurrit. Montano Collegio in Hispania primùm; tum Aquavivæ Generalis iussu septem Sociis in Paraquariam navigaturis præfuit. Sedem Boni-aëris ipse primus stabilivit, rexitque. Templum nostrum in Sanctæ Fidei urbe ejus maximè operâ surrexit. Inde post explosam illam, quam supra retulimus calumniam, ad Paranam translatus, multos Barbaros summo labore ad Fidem convertit. Rochus Gonsalvius scripto affirmavit, Franciscum à Valle socium suum inter genuinos Societatis filios, operarios inconfusibiles, gloriæ Divinæ zelatores, & insignes missionarios amplissimum locum mereri. Post excultam per aliquot annos Paranensem vineam, ob calculi dolores ad Assumptionis Collegium revocatus, nihil de solitis laboribus remisit, aded ut ex continuatione audiendarum confessionum aliquoties ad extrema deductus fuerit. Piè mortuum tantâ mœroris exhibitione luxit universa civitas, quantâ vivum prosequuta fuerat. Longè disparem exitum habuit nescio quis Morales, qui è Societate expulsus, cum se ex levitate animi pro divinatore apud plebeculam vendicaret, in Peruvia fœdissimè trucidatus fertur. Senatus Platenfis Regius, acceptis è Paraquaria Guairaniæ depopulationis relationibus, ad Regem Catholicum litteras scripsit, quibus præterita damna, & ulteriora pericula ferò lamentabatur. Sed catastrophæ calamitosæ tragœdiæ inspectum carnis, & ultimam tandem manum profligatis Guairaniæ rebus commodemus.

UT tot illa capitum millia, è prædonum manibus post tot oppidorum depopulationem erepta, è præcipitio Guairanico descenderent, & transmigratio- nem continuarent, Antonius Ruisius partitæ in agmina multitudini præfecit Socios consilio, ope, imperio, & ubi opus foret, Sacramentorum subsidiis adjuvatos. Singuli comætu & reculis suis onusti procedebant: passim torrentes occurfabant, ad quos transmittendos, deturbatis arboribus, extemporanei pontes sternendi erant. Jam scopulorum arduitas, jam arenosa loca Solis vapore adusta, jam invia nemora pergentibus obstabant: quare non tantum ægri & senes, sed etiam mulieres prolibus

onustæ,

onuſta, & integri ſub onere fatiſcebant; quocumque quiſque in loco viribus deficiebat, ab reliquis ferè deſerebatur: quorum corporibus Socii cum remedium adferre non poſſent, animas ultimis adjuventis procurabant. Satis conſtat bene magnam multitudinem in ea præcipitiū crepidine, à me ſuperiùs deſcripta, periſſe. Quæ crepido, ſi rectà iretur, quatuordecim leucas ſolummodò in longum protenditur, ſed quòd ob inſuperabilia paſſim obſtacula, viarum anfractus quærantur, duplicanda ferè eſt itineris longitudo. Octiduo in deſcenſu poſito, poſtquam ad plana loca pervenère, ſcapharum fabricationi inſudatum eſt: quæ quia ab Indis ex cavatis arboribus fieri ſolent, & circa radices præcipitiū procera ligna non reperiebantur, ſcaphas nullius ferè oneris capaces facere coacti ſunt. Paranenſes Socii aliquot ejuſmodi navigiola cibus onerata ad excipiendam gentem magno labore, & factò ſæpè naufragio, uſque ad ipſum fermè præcipitiū promovère, quæ ob ſuperantem multitudinem exiguo planè ſubſidio fuere. Igitur univerſa gens in quatuor agmina diviſa eſt. Primum agmen terreſtri itinere Parana littus legere, Petro Spinofa ductore, juſſum eſt. Duo alia per mediterraneas utrimque ſylvas verſus Acaraënſes & Iguazuano oppidum, ſub Joannis Auguſtini Contreræ, & Joannis Suarii cura, proceſſere. Ultimum agmen ipſe Ruiſius cum cæteris Sociis ſecundo flumine devehebat. Cui cum non ſufficerent navigia ad transportandam totam multitudinem, Simon Maçeta cum reliqua gente in ipſis præcipitiū radicibus præſtolari juſſus eſt, dum navigia ex Acaraënſi portu redirent, & alia itineris levamenta quærerentur. Interim trimeſtri ſpatio arborum ſylveſtrium frugibus ibi ſe ſuſtentavit. In altero verò littore quadri-meſtri integro Didacus Salazarius, ſexcentorum capitum cuſtos, ſummâ rerum inopiâ, inter ſcopulos permanſit, donec Andreas Gallegus ex Iguazuano oppido itineris continuandi ſubſidia adferret. Sive verò terrâ, ſive fluvio iretur, utrobique funera paſſim cernebantur, unis fame, alteris laſſitudine, aliis multiplici calamitate in via deficientibus; quos Socii aut jam mortuos ſepeliebant, aut morientes Sacramentis priùs curatos deſerere cogebantur, quòd cæteris idem officium præſtare poſſent. Qui fluvio vehebantur, ob parvitatem navigiorum & fluctuum magnitudinem, paſſim cum reculis mergebantur. Multi ex canis quinquaginta pedes longis & crure humano craſſioribus ſimul alligatis rates confece- rant, quibus ſe committentes paſſim naufragabantur. Una earum rarium in oculis Patrum multitudinem omnem in flumen effudit, natationis beneficio, ſalvis quidem omnibus, præter unam mulierem, quæ amore prolium mergi cum illis maluit, quàm, depoſito onere, cum aliis emergere. In profundo fluminis dudum hæc fuerat, nec uſquam aſſurgebat ſpes liberandi, cum Antonii Ruiſii animo occurrit, benè ſe facturum ſi Lauretanam iconem è loculo educam pro matre & proliſus ſubmerſis imploraret. Vix orare ceperat, quando vertex mulieris procul in flumine apparuit, ad quam Indi adnatantes, capillitio raptam, & ad littus attractam, atque ut ante gemellos filios in riſum effuſos utrâque ulnâ amplexantem Virgini ſoſpitatrici incolumem ſtitère; nemine non affirmante, miraculo id factum fuiſſe. Fluminis vorago alteram ratem abſorbens, ſalvis adultæ gentis capitibus, undecim infantibus ſe pavit.

PER tot pericula transportatos Iguazuani & Acaraënſes Neophyti omni ope primi omnium juvere. Nec facilè dixerim, quantâ caritate Paranenſes Socii Neophytiq; tot advenarum millia exceperint; ſeipſos pro aliis alendis ad ultimam calamitatem redigentes. Antequam de recondendis oppidis ageretur, univerſa gens per Urvaicæ & Paranae colonias ſparſa eſt. Quæ coloniæ ob anni ſterilitatem, quia vix ſuis municipibus alendis ſufficerent, conſequens fuit innumeris ſe miſcuiſſe miſeriis. In compeſto eſt, Sancti Ignatii ad Paraquarium oppidanos, duas ex tribus annonæ partibus advenis ſtipis nomine diſtribuiſſe. Itapanos ter mille boves in iisdem juvandis fermè conſumpſiſſe; Corporis Chriſti incolas mactato etiam numeroſo boum armento, mortalium miſerrimos pavifſe: quos ſtatim peſtis & inedia multis in locis conſumpſit. In Acaraënſi oppido (quò primum tot advenarum millia appulere) exiguo planè tempore ſexcenti omninò ſepulti ſunt. Superſtites,

conſumpto

Præcipitiū
deſcenſus
difficilis.

Scapha fa-
bricatur.

Transmigra-
tores in ag-
mina divi-
duntur.

UTAQ;

UTAQ;

UTAQ;

Moriantur.

Naufragan-
tur.

Lauretana
Virgini op-
portunum
auxilium.

CAPUT

VI.

Transmi-
gratores ab
Urvaicen-
ſibus & Pa-
ranenſibus
liberaliter
excipiuntur.

Multi mo-
riuntur.